

Det svenska Riksidrottsförbundets väg till dess nuvarande hegemoniska ställning inom svensk idrott har väl kanske inte gått över lik, men nog har "kampen" krävt "offer". I första hand tänker man väl här på det som alltid följer på hegemonism, nämligen att de grupperingar som står utanför den dominerande maktapparaten också lever i skuggan av den, och att offret således är mångfald på lika villkor. Men också den självständiga motionsidrottsrörelsen, som startade 1945 med Svenska Korporationsidrottsförbundets grundande, fick så småningom offras för att istället inkluderas i den allomfattande RF-familjen. Om utvecklingen av motionsidrotten under efterkrigstiden handlar Hans Bollings avhandling, *Sin egen hälsas smed: Idéer, initiativ och organisationer inom svensk motionsidrott 1945-1981*, som här recenserar av Jørn Hansen. Vår recensent har läst med stort intresse, och noterar bland annat hur statsmakten ibland lekt *deus ex machina* för att putta på utvecklingen i önskad riktning.

Idrottshistorisk avhandling om svensk motionsidrott

Jørn Hansen

Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, Odense

Hans Bolling

Sin egen hälsas smed: Idéer, initiativ och organisationer inom svensk motionsidrott 1945-1981

342 sidor, hft.

Stockholm: Stockholms universitet 2005

ISBN 91-85445-10-X

Hans Bollings doktoraftandling *Sin egen hälsas smed* handlar ifølge undertiteln om "Idéer, initiativ och organisationer inom svensk motionsidrott". Titlen er ikke misvisende, men heller ikke helt dækkende, for afhandlingens perspektiv er bredere end umiddelbart angivet i underoverskriften. Bogen handler lige så meget om Sveriges Riksidrottsförbunds (RF) særlige status som indehaver af monopollet på samarbejdet med den svenske stat som om motionsidrættens udbredelse i Sverige. Til gengæld er det også dette dobbelte aspekt ved fremstillingen, der gør den særlig interessant i en bredere nordisk kontekst, hvor Danmark adskiller sig fra Norge og Sverige ved at have hovedorganisationer for såvel sporten eller konkurrenceidrættens i form af Danmarks Idræts-Forbund, for gymnastik og idræt i en sammenkædning med den folkelige oplysning i form af Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger samt endelig virksomhedsidrættens i Dansk Firmaidrætsforbund.

I 1945 så "motionsidrætsforbundet" Svenska Korporationsidrottsförbundet (SKIF) dagens lys som en selvstændig idrætsorganisation ved siden af RF, og det er betydningen af dette angreb på RF's monopolstilling frem til 1975/76, hvor SKIF blev integreret i RF, der behandles i flere af bogens kapitler, medens andre kapitler omhandler initiativer

til at styrke befolkningens fysiske tilstand eller slet og ret anvendelsen af motion til at styrke folkesundheden. Det sidste aspekt analyseres gennem artikler fra avisen *Expressen*, fra ugebladet *Året Runt* og fra månedsbladet *Reader's Digest*, gennem en analyse af motionskampagner og gennem en undersøgelse af et forsikringselskabs, Folksam, samarbejde med SKIF i 1950'erne, hvorfra begrebet "Sin egen hälsas smed" stammer. Endelig undersøges Tv's fremme af motionsidrætten i form af Tv-programmerne "Träna med TV" 1963/64, samt TRIM bevægelsens indtog i Sverige.

De organisatoriske problemer SKIF og motionsidrætten gav for RF belyses ud fra en ændring af RF's idrætssyn over tid. Parametrene er her henholdsvis et rigoristisk idrætssyn forstået som en opfattelse af idræt som konkurrenceidræt og et fleksibelt idrætssyn forstået som et mangfoldigt åbent begreb, der dækker alt fra konkurrence til motion og fysisk aktivitet under en eller anden form til gavn for sundheden/hälsen.

I fremstillingen viser Hans Bolling, hvorledes RF's idrætssyn gik fra det rigoristiske til det åbne for at kunne indoptage SKIF og motionsidrætten.

Et åbent spørgsmål er det imidlertid, om denne udvikling inden for RF, hvad angår idrætssynet, var udtryk for et bevidst skifte eller snarere var et resultat af et nødvendigt skifte for at få tingene til at gå op i en højere enhed. Interessant er det at læse, hvorledes rigsdagen og regeringen spillede med i kulissen i forbindelsen med SKIF's indlemmelse i RF. Var det egentlig ikke regeringen, der sørgede for at begge organisationer fra 1973 kunne sige, at de havde samme opfattelse af idrættens opgaver, betydning og muligheder i samfundet? En del tyder på, at RF's ændrede idrætssyn var nødvendigt for at fastholde monopoliet på at fordele ressourcerne til idrætten i Sverige.

På den måde blev det også muligt for RF – paradoksalt nok – at få motionsidrætten til at indgå i RF's enhedssyn på idrætten, ud fra devisen at bredde skaber elite og elite skaber bredde. Ideologisk kunne dette lade sig gøre, fordi det var nemmest for Rigsdagen og regeringen at overlade al idræt til en hovedorganisation. Hermed lukkede man øjnene for, at motionsidrætten, som Hans Bolling demonstrerer i sin undersøgelse, klart blev iværksat som et initiativ fra oven, samt at det i høj grad var politiske tiltag og medierne og ikke RF, der sørgede for motionsidrættens udbredelse.

Faktisk blev det et problem for motionsidrætten, at RF skulle medvirke til udbredelsen af denne, i og med RF i første omgang var en organisation for de, der frivilligt havde søgt idrætsudøvelsen, men ikke en organisation, der i den her behandlede periode før Europarådets beslutning om "Sport for All" havde som mål at virke for udbredelsen af idrætten til hele samfundet. En opgave der ikke blev helt nem for RF at løfte, fordi man trods proklamationer om det modsatte i bund og grund fortsat følte sig forbundet med det rigoristiske idrætssyn.

Hans Bolling har været igennem et righoldigt materiale af utrykte og trykte kilder samt fremstillinger, hvor en del af disse dog behandler tiden før 1945. Mange af kapitlerne rummer i sig selv yderst interessant læsning af mere detaljeret karakter, som det vil føre for vidt at komme ind på her; dog undrer det mig en smule, at det kvantitative aspekt af motionsidrætten ikke behandles grundigere og mere sammenfattende i form af en statistisk oversigt. Dette er dog en mindre indvending mod en generelt interessant, detaljerig og læseværdig fremstilling om såvel motionsidrætten som Sveriges Riksidrottsförbund.

© **Jørn Hansen 2006**

 Köp boken från AdLibris.se

 Kjøp boken fra AdLibris.se

 Køb bogen fra AdLibris.se